

Ein tilfeingiskreppa, men vit halda fram eftir fummum!

UPPHØGGING

Eitt land av tilvild – tí at tað ikki er til nokur ætlan, hvørki føroysk ella dansk! Ein ásannan av veruligu orsökunum og ein vegur burturúr kreppuna rúmast ikki í føroyskum politiskum høvdum, sigur John Smith.

Framhald

VANDAMIKIL KÓS – VANDAMIKILIR TANKAR

Hon er deyðans farlig. Starblinda fiskivinnupolitiska kós, har av-oldda teknologin, er um at hava gjørt av við okkum øll. Ein stóða har skattgjalddarin skal gjalda eitt stóðugt akkumulandi hall, um somu tíð, sum hann eisini skal avdraga "gamla hallið" í 21,5 ár. Hetta sum nú er endurfiggjað av dønnum sambart vanligum marknaðarbúskaparligum treytum. (treytir vit hava undirskrivað og sostatt bundið okkum at halda, men sum vit kortini tykjast ikki hava havt rættiligar ætlanir um at halda álikavæl?) Tí - "It is rooted deeply in our minds that Denmark will not let us go bankrupt". c: J. Sundstein, fyrrv. figgjarmálaráðharri, í sam- talu við Wall Street Journal í 1987. Kvarðið veruleikin er hvadna verri: Ístaðin fyri "vil ikki lata" skal ivaleyst standa "fær ikki lata" okkum fara bankarot". Føroyingar spæla tí við eldin, tí tað er átókti altjóða yvirgangi at misbrúka ta gislastøðu føroyska kreppan hevur sett **danskar** politikkarar í. Úr slíkum fer tað aldrin at spyrjast nakað gott!

LOYNSNIN

Tað var longu í 1972 at "Rómabólkurin" gav út frágreiðingina "The Limits to Growth" um av- markingarnar fyri farm- haldandi vøkstri, tískil skuldi staði monnum greitt at tað er bert ein vegur og tað er at fáa sum mest burturúr innan markini fyri vøxtur.

Tað mátti staðið monnum greitt, at tað ikki er talan um nakrar sømdir fyrr enn tann dagin, føroyingar "bíta í tað súra eplið" og leggja fyrir danir ein fiskivinnupolitikk, við tal- døgnum, ið greitt sýna, at tað er gjørligt ikki bert at steðga "framleiðsluni" av halli, men sum eisini sýna,

at tað er gjørligt at hækka útflutningsvirði Føroya, hartil at landið aftur ber tað talið av fólki her var, áðrenn skriðan leyp! - Tá - men ikki áður enn tað, er eisini greitt at samráðast um figgjarpolitiskar spurningar!

GRUNÐARLAGIÐ.

Grundarlagið fyrir einum tilikum politikki eiga vit í Føroyum, men tað vit ikki eiga eru politikkarar, ið vilja ásanna, at so er! Hetta grundarlag fevnir um alt tað, ið er rele- vant til tess at sannføra um, at her ber til at liva uttan hesar umstøður, ið núva mest: Figgjarglugu tapini av Føroyum, hesi, danir eru noyddir at leggja fyrir teirra skattgjalddarar at taka støðu til, fyrir eða imóti! Hvørja ferð!

UTTAN KVOTUR

Hetta grundarlag tað her verður meint við, fevnir um.

- 1) Fiskastovnar, ið tað er gjørligt at fáa á fótur aftur, tá vit skifta teknologi.
- 2) Eina sjálvsavmarkandi veiðuteknologi, ið ber í sær, at tað aftur kann fisk- ast uttan kvotur.
- 3) Eina tekniskt hart roynda veiðuteknologi, har peningurin fer til hýrur, heldur enn til felj.
- 4) Royndir og útrokningar, ið prógva at hetta er tann leiðin vit kunna og eiga at halda.

Tað snøgt sagt einasta, ið frestar tykist verða spurn- ingurin um at vinna á sær sjálvum.

HVAT ER SUM BAGIR?

Hvørt ár, øll árin síðan kreppan gjørdist sjónlig, hava danir tosað um og røð upp undir og heitt á føroyingar um eitt før- øyskt útspæl. Men førø- yngir ikki so mikið sum hava reassat við. Hetta er við at gerast ein lögín sak. Øll eru vit so við og við vorðin greið um, at her verður eingin broyting, fyrr enn vit spæla út. Ikki at gera tað er bæði skila- og ábygdarlest. Í staðin

fyrir at heitdyrka okkara part av hesum avtalum, tí hetta er í samsvari við tað vit hava sagt teimum. At hetta verður so er tí **meira ein føroysk heldur enn ein dansk avgerð**. Tað skal verða lögíð, um danir við skuldarsanering- um og rentuskáa fara at "spilla gongdina", sum í donskum eygum er fult í tráð við teirra bestu sann- føring og samvitsku, um- framt fult í tráð við tað føroyingar hava lagt á borðið av føroyskum vin- nulívsfortreytum. Hesar, ið greitt sýna, at tað ikki ber til at breyðføða fólkið her býr!

At broytt Føroyapolitikkin vildi jú verið at svikið Føroyar og føroyingar! Tí er tað harmiligt at sigga og hoyra okkara menn tjakast um støðuna. Allir sum ein tykjast teir vera komir úr einari aðrari öld: Teir trúgva uppá okkurt, ið líknar gamlari høvdingamentan, har alt annað er soldað frá, uttan hetta, at menn (høvdingar) vísa stórsinni, tá "mótparturin" er illa kominn!

Um somu tíð sum røpt verður hart um danska maktnisnýtslu og harra- mentan við einum skurr- andi undirspæli av nationalístisk/religiøs- um tónum, verður appellerað til danskt stórsinni og eftirlati: Menn fara til samráðingar við eina landsstjórn fult og fast trúgvandi at mótparturin fer at siga: "**Nei, hatta fara vit ikki at gera móti tykkum!**" - og gera tískil einki við nakað sum helst, men vóna tað besta (les: trúgva uppá "forsynet"!) meðan flestir teirra eisini trúgva, at stovnsrøkt tað er nakað, sum Várharrar syrgir fyrir: Sostatt verður tað mesta, bæði tað bú- skaparpolitiska og tak- tiskipolitiska arbeiðið bert ein víðfánur, har tað er latið uppi hendurnar á víðagitnu útsøgnini hjá Bygnaðarnevndini, tá hon kategorísk svavaði før- oyska samfelagið, við orð- inum: "**Tað er eingin saklig argumentation, ið**

talar fyrir tí neyðuga, at skifta flotan út!"

Tað vóru hesi orð, ið tryg- gjaðu eitt framhald av okkara hópisleysa fiski- vinnupolitikki, tað er her tað stóra mistakið fjalar seg! - Ivaleyst eitt so nógv stórri mistak, enn 6. oktober skræðlið, tá privata uttanlandsskuldin varð flutt yvir í lands- kassan og privatu for- mudið vórðu bjargaðar, ein hending, ið hevur tvi- býtt fólkið, í rík og fátøk og hevur ført til eitt full- komuliga eindaleyst skattatryst, um somu tíð, sum vit gjørdust skuldar- bundin fleiri ættarlið fram! Tað vóru ikki danir, ið valdu at bjarga føroysku privatu bankunum, líka so litid, sum tað vóru danir, ið mannaði meirilutan í tí Bygnaðarnevnd, ið fer at fáa ivingarsama heidurin fyrir at hava steðgað øllum tí føroyska samfelagnum, sum tað er.

At eingi hagtøl vóru, ið sýndu peningaflytingar millum lond, má sigast at hava verið politiskur naivitetur. At hava latið privatbankum tjóðbanka- ábyrgd, verður neyvan gjørt aftur.

VERULEIKIN VIT IKKI SÍGGJA.

Danir sigga veruleikan so sum vit hava lagt hann fyrir teir, meðan vit ikki vilja kennast við tann veru- leika, ið er okkara: Vit eru sostatt staddir í hvør sín- um enda av einum myrk- um tunni! Mest sannlíkt er tí, at danir fara at halda fast um sín Føroyapolitik, tí tað syrgja vit fyrir! Teir fara framhaldandi at halda gjørdar avtalur og fara at gera tað teir kunna til tess at halda okkum til okkara sostatt álíggur tykkum! Fara veljararnir har (og her) ikki at siga: "Hvat okkara meira og minni hóvligu forfedrar funnu uppá tað rakar ikki okkum, tað er ikki okkara uppfinnili". Teir siga tað sum "liggur í tíðini". Teir siga: "Ger rokningina upp og strika hasa kontoina!" - og tað er hendan veru- leika danskir politikkarar

II partur

(stjórni, fólkatíng og almenningurin) hava at halda seg til. Royn og gykka tær ein annan realistiskan veruleika?

Olja? Nær hava veljarar kært seg nakað serligt um tað, ið liggur 15 til 20 ár framm í tíðini? Og afturat hesum kemur, at danir hava pumpað olju upp úr Norðsjónum seinastu 20 árin og ikki fyrr enn nú eru nakrar fáar mill. kr. komnar í statskassan av hesi orsök, - so, olja upp úr føroysku undirgrundini er neyvan heldur nakað argument!

OKKARA SPEGIL

Við støði í teim upplýs- ingum vit hava givið dønnum er greitt, at danir kunnu ikki sigga nakra gongda leið burtúr trupulleikum í Føroy- um, aðra enn ta leið vit hava stungið teimum út! Tað eru vit, sum hava sannført teir um, at niðurstøðurnar hjá Skak Nielsen eru tær røttu, tá tað kemur til stagneraðu og fallandi inntøkurnar til tað føroyska samfelagið. Tað eru vit og ikki Skak Nielsen, ið hava gjørt han- sara prognosur til ævigan sannleika! Danir kenna ongan annan føroyskan

fiskivinnupolitiskan sann- leika, enn tann vit hava latið teimum og sannført teir um.

OKKARA AVRIK

Tann størsta ólukkan aftaná 6. okt. er goymd í paranoia og spilla tíðina burtur við at mála figg- indamyndir av einum fólki, (ið situr á maktini og hevur fingið truplleikar av okkara ávum), áttu vit at meðvirka við uppskot- um til loysn av hesum trupulleikum.

KENSLUR ELLA FAKTA?

At royna at seta seg inn í hvussu danir hugsa, og í ávisum førum eru kroystir til at hugsa, er ikki tað sama sum at siga, at danir ikki kundu havt taclað støðuna á annan hátt! Bert er tað ivasamt um teir við støði í tí vitan vit hava latið teimum, hava havt nakran møguleika til tess. At seta seg inn í og royna at finna fram til tær motiv- eringar, ið liggja til grund fyrir "donsku tiltøkunum" er bert ein máti, til tess at skilja tað, sum hendir og serliga at royna at gera sær eina mynd av, hvat, ið kemur næst! Við øðrum orðum ein roynd at førka seg frammum hendingar-